

TURUN HIRVENSALON VIITASAMMAKKOSELVITYS

FM Turkka Korvenpää

FM Tarja Marsh

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy

19.12.2022

Sisällys:

1. JOHDANTO	3
2. VIITASAMMAKON EKOLOGIAA	3
3. MENETELMÄT	4
4. TULOKSET JA NIIDEN TULKINTA	6
4.1 Todetut viitasammakon kutupaikat	6
4.2 Muut kartoitetut kohteet	10
5. TULOSTEN TARKASTELUA	27
6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	27

Kannen kuva: Keväistä Särkilahden pohjukkaa.

Pohjakartat: © Maanmittauslaitos 12/2022.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Turun kaupungin ympäristönsuojelu tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Hirvensalon saaren viitasammakkoselvityksen. Työssä selvitettiin viitasammakon kutupaikkoja koko saaren alueelta. Suojeltu Friskalanlahti jätettiin kuitenkin pääosin kartoittamatta, sillä työn tarkoituksena on palvella maankäytön suunnittelua. Turun kaupunki seuraa Lauttarannan viitasammakoita omana työnään, joten myös tämä kohde jätettiin inventoimatta. Työn suorittivat FM (biologi) Turkka Korvenpää ja FM (biologi) Tarja Marsh.

2. VIITASAMMAKON EKOLOGIAA

Viitasammakkoa (*Rana arvalis*) tavataan lähinnä Etelä- ja Keski-Suomessa, mutta havaintoja on aina Keski-Lappia myöten. Lajin elinympäristöä ovat suot, vesistöjen rannat ja erilaiset pienvedet kuten ojat ja lammet sekä näiden läheiset maa-alueet. Viitasammakko tulee toimeen jopa heikkosuolaisessa murtovedessä, ja se viihtyy hyvin myös erilaisissa ihmisen kaivamissa lammissa. Viitasammakko on mainittu EU:n luontodirektiivin liitteessä IV, ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla.

Viitasammakko muistuttaa ulkonäöltään huomattavan paljon tavallista ruskosammakkoa (*R. temporaria*). Parhaiten lajit erottaa toisistaan kutuäänistä, jotka eroavat selvästi. Viitasammakon kutuääntely muistuttaa veden alle painetusta tyhjästä pullosta nousevien ilmakuplien pulputusta. Sen on kuvattu kuulostavan myös pienen koiran haukunulta. Ruskosammakon kurnutuksesta selvästi poikkeava ääni on melko hiljainen, ja se kuuluu korkeintaan noin sadan metrin päähän.

Viitasammakot viettävät talven horroksessa vesistöjen pohjamutaan kaivautuneina ja mahdollisesti myös maakoloissa. Veden tulee olla niin syvää, ettei vesistö jäädy pohjaa myöten. Horros päättyy keväällä jäiden lähtiessä, jonka jälkeen viitasammakot alkavat kutea. Kutu tapahtuu Etelä-Suomessa huhti-toukokuun vaihteessa yleensä hieman ruskosammakkoa myöhemmin. Kudun ajoitus vaihtelee vesistön tyypistä sekä kevään säistä riippuen, ja se kestää melko lyhyen aikaa. Kutupaikat ovat yleensä pysyvävetisempiä kuin ruskosammakolla, ja niitä luonnehtii rehevä kasvillisuus. Viitasammakot kokoontuvat ryhmäsoitimiksi, ja ne ovat kiivaimpaan kutuaikaan äänessä pitkin päivää, mutta usein parhaiten iltahämärissä ja yöllä.

Kudun päätyttyä aikuiset viitasammakot siirtyvät maalle. Kesällä ne liikkuvat noin kilometrin säteellä lisääntymispaikastaan. Syys-lokakuussa viitasammakot palaavat vesistöihin talvehtimaan. Mätimunista kuoriutuvat toukat eli nk. nuijapääät siirtyvät muodonvaihdon jälkeen heinä-elokuussa maalle.

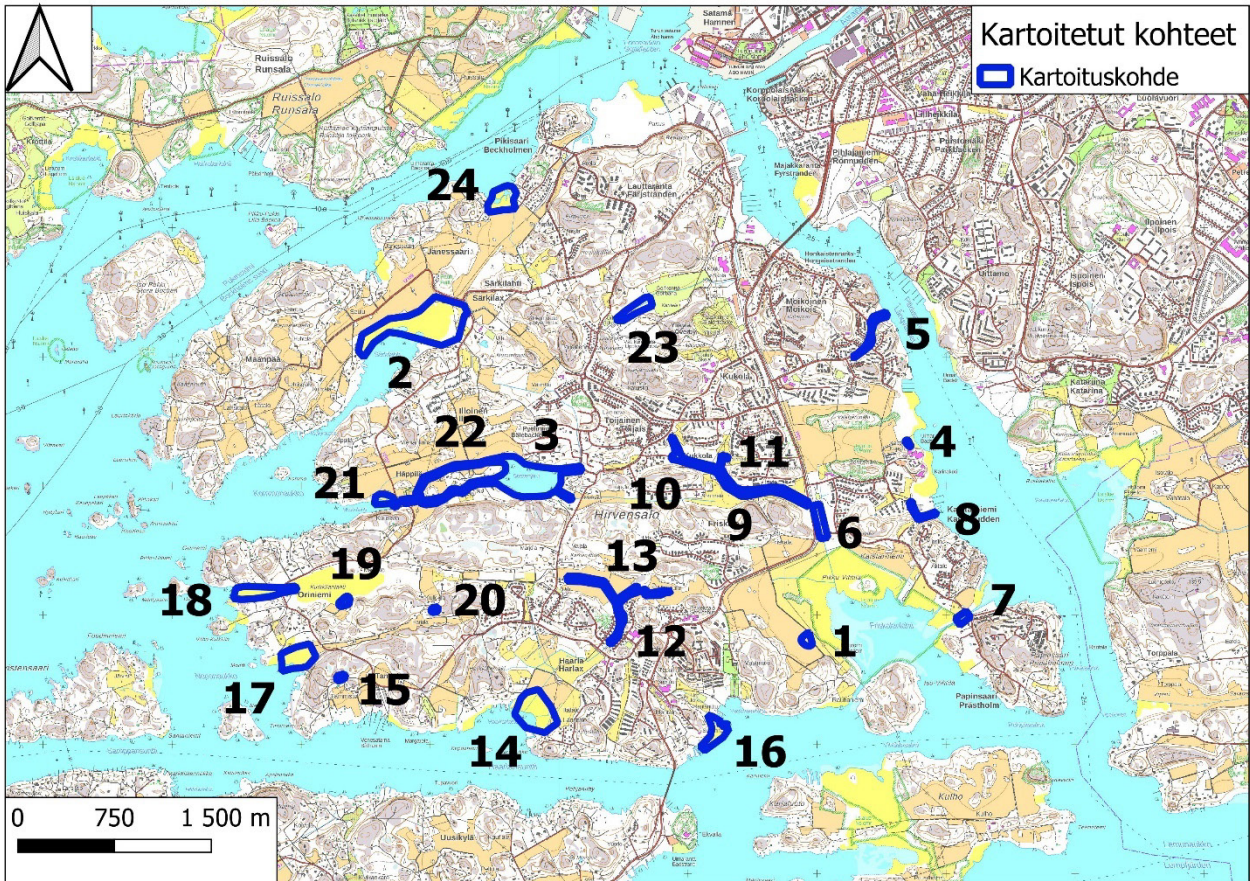
3. MENETELMÄT

Kartoituskohteiksi pyrittiin valitsemaan kaikki viitasammakolle sopivat kutupaikat Hirvensalon saarella. Mukana oli sekä kohteita, joista oli aiempia viitasammakotietoja että kohteita, jotka tiedettiin potentiaalisesti viitasammakolle sopiviksi. Hyvänä apuna työssä oli kaupungin konsultin käyttöön toimittama paikkatietoaineisto, johon oli merkitty tunnettuja kutupaikkoja ja mahdollisia kutupaikkoja. Kartoitettuja kohteita oli yhteensä 24 ja ne on merkitty karttaan 1.

Maastokartoituksessa noudatettiin Saarikiven (2017) laatimia inventointiohjeita. Inventointi perustuu kutevien yksilöiden havainnointiin. Viitasammakot ovat monesti äänessä myös pitkin päivää, mutta inventoinnit tehdään usein illalla ja yöllä, koska silloin taustamelua on vähemmän, mikä helpottaa havainnointia. Kutuaika on lyhyt ja sen ajoittuminen riippuu kevään säistä. Lisäksi ajoituksessa on vesistötyypistä johtuvaa vaihtelua samallakin seudulla. Tästä syystä suositeltava havainnointikertojen määrä on vähintään kaksi.

Työ aloitettiin tunnetulla kutupaikalla Rauvolanlahdella huhtikuun lopulla parin päivän välein tehdyillä tarkastuskäynneillä (Marsh), joiden tarkoituksena oli selvittää kudun alkamisajankohta keväällä 2022. Toukokuun alussa lahdella käytiin päivittäin. Ensimmäinen kuteva viitasammakko kuultiin Rauvolassa 5.5.2022 klo 21.30, ja Marsh aloitti maastotyöt Hirvensalossa 6.5.2022. Korvenpää suoritti ensimmäisen maastokäynnin jo 4.5.2022. Lisäksi seurattiin laji.fi -havaintotietokantaan talletettuja havaintoja.

Havaintokertojen määrä kullakin kohteella vaihteli. Kohteilla, jotka todettiin maastossa viitasammakoille sopimattomiksi, ei käyty enää uudelleen. Näin saatiin käytettäväksi enemmän aikaa todennäköisemmillä kutupaikoilla. Kunkin paikan käyntipäivämäärät ja havainnointiajat on ilmoitettu kohteiden esittelyn yhteydessä. Havainnointikierrokset aloitettiin alkuillasta ja niitä jatkettiin yöhön. Säätila oli kaikkina havainnointi-iltoina poutainen ja tuuli oli heikkoa. Tarkempia sää tietoja on esitetty kunkin kohteen yhteydessä.

Kartta 1. Kartoitettujen kohteiden sijoittuminen Hirvensalon saarelle.

Maastossa liikuttiin mahdollisimman varovasti, ja ensimmäiset kuuntelupysähdykset tehtiin jo useiden kymmenien metrien päässä ensimmäisistä mahdollisista kutupaikoista. Aivan vedenrajaan asti ei menty, sillä viitasammakot ovat arkoja ja lopettavat helposti ääntelyn havaitessaan liikettä rannalla. Yhdessä kuuntelupisteessä vietettiin useita minutteja kyykistyen kasvillisuuden suojaan, jolloin voitiin varmistua siitä, että mahdolliset viitasammakot uskalsivat aloittaa ääntelyn. Kutevien yksilöiden määrä arvioitiin ja niiden sijainnit määritettiin eri kuuntelupisteistä saatujen havaintosuuntien avulla. Lisäksi merkittiin muistiin muut havaitut sammakkoeläimet, mutta niiden runsauksia ei arvioitu.

Tässä työssä rajattiin viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi havaittujen koiraiden viitasammakolle sopivaa lähiympäristöä. Kohteiden tarkka rajausta on monesti mahdotonta, mikä tulee huomioida tuloksia tulkitessa. Lisäksi sellaiset kohteet, joilla on aiemmin havaittu viitasammakoita, mutta jotka nyt olivat tyhjiä, voivat todellisuudessa yhä olla lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Viitasammakon kudun oikullisuus tekee lajin kartoittamisen hankalaksi.

4. TULOKSET JA NIIDEN TULKINTA

Viitasammakkohavaintoja saatiin varsin vähän. Kutevia koiraita havaittiin ainoastaan kolmella paikalla. Seuraavassa esitellään aluksi todetut kutupaikat ja sitten muut kohteet.

4.1 Todetut viitasammakon kutupaikat

1. FRISKALANLAHDEN ITÄPUOLEN KOSTEIKKO

Friskalanlahden itäpuolella lintutornille johtavan polun varrella on ruovikkoa kasvava kosteikko (kartta 2), joka on ainakin keväisin ja muulloin korkean veden aikaan veden peitossa. Alueella kuultiin 13.5.2022 yksi kuteva viitasammakkoiras. Alueelta on viitasammakkohavainto keväältä 2019 (Turun kaupungin aineistot). Silloinkin paikalla oli vain yksi koiras. Kosteikko vaikuttaa kutupaikaksi hyvin sopivalta ainakin kevään käyntien perusteella.

Kartta 2. Viitasammakko Friskalanlahden itäpuolen kosteikolla.

Kosteikko rajattiin viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi.

Kuunteluajat:

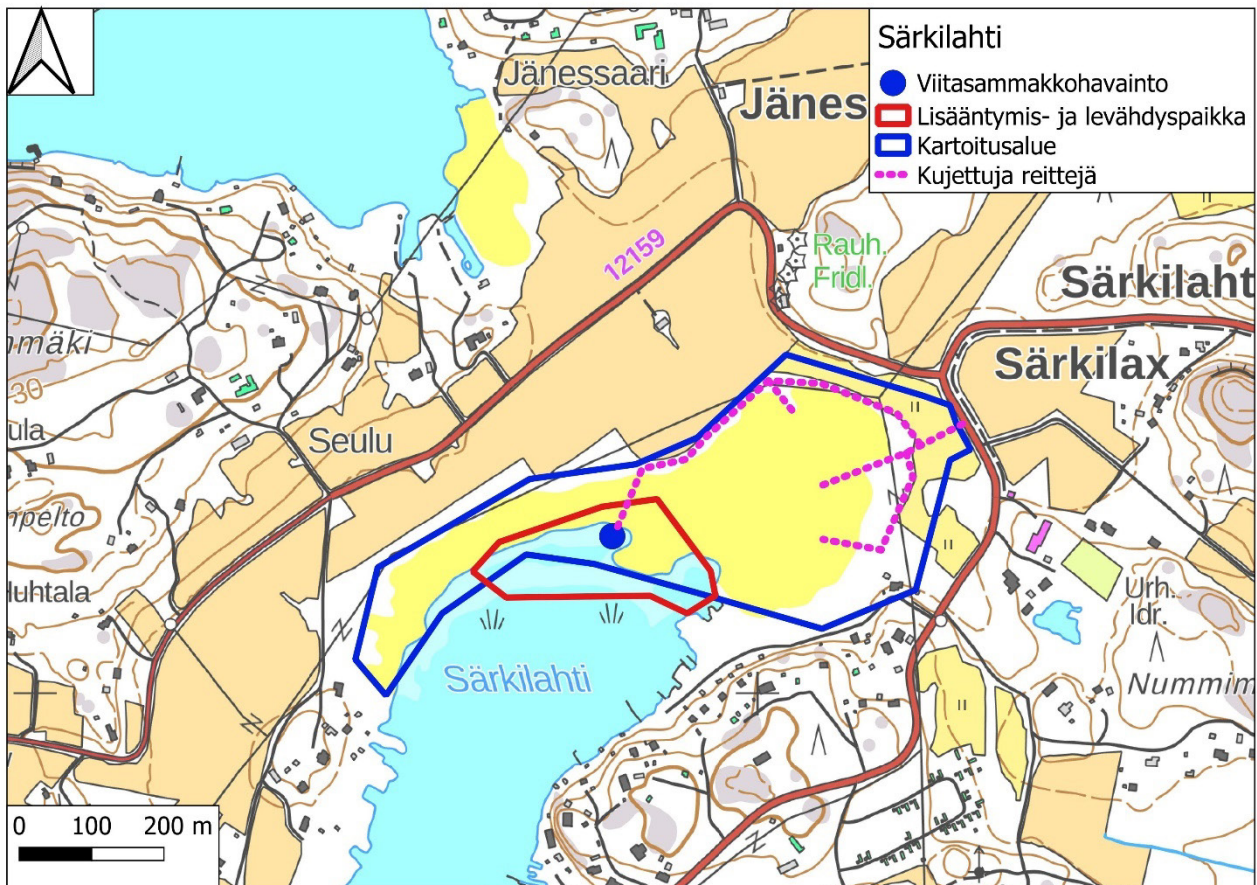
4.5.2022 klo 20.40-21.00 (+8 °C, heikkoa tuulta, ohutta yläpilveä)

6.5.2022 klo 23.10-23.20 (+8 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

13.5.2022 klo 0.30-1.00 (+6 °C, melkein tyyntä, selkeää, kuutamo)

2. SÄRKILAHTI

Jänessaaren eteläpuolella sijaitseva Särkilahti on pitkä merenlahti (kartta 3), joka laajenee hieman pohjukassaan. Matalan lahdenpohjukan rannoilla on laaja ruovikko. Häppiläntien suunnasta lahteen laskee laidunniityn keskellä tulviva valtaoja (kannen kuva), jonka reunoja pitkin pääsee kävelemään ruovikon sisään. Valtaojan varrella kuultiin keväällä 2012 24 viitasammakkoa (Turun kaupungin aineistot). Paikalla ei tässä työssä havaittu lainkaan viitasammakkoita, vaikka ojanvarsi ja siihen liittyvä ruovikko vaikuttavat edelleen viitasammakolle hyvin sopivilta. Sen sijaan lahden pohjoisrannan ruovikossa kuultiin yksi ääntelevä koiras 5.5.2022. Havainnointia tehtiin paitsi aiemmalla havaintopaikalla myös pellonreunan leveiden ojien varsilla sekä ruovikon läpi virtaavien ojien rantoja kulkien.

Kartta 3. Viitasammakko Särkilahdella.

Osa ruovikosta rajattiin tässä työssä saadun havainnon perusteella viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi.

Kuunteluajat:

5.5.2022 klo 20.30-21.45 (+10 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

11.5.2022 klo 21.50-23.05 (+9 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

18.5.2022 klo 19.30-21.00 (+15 °C, heikkoa tuulta, selkeää, hieman pilvistyvää)

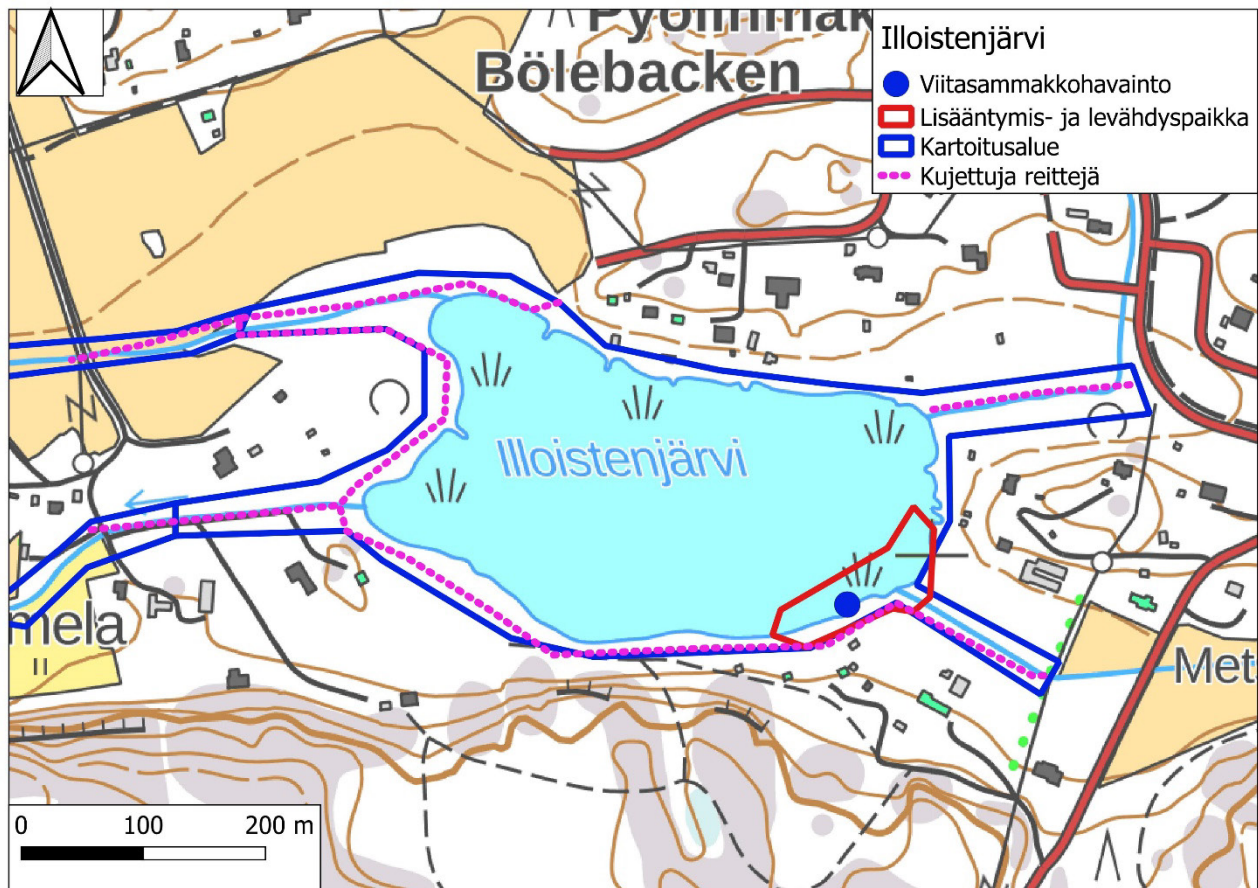
3. ILLOISTENJÄRVI

Illoistenjärven luoteiskulma on tunnettu viitasammakon kutupaikka. Siellä onkin lajille erittäin sopivaa tiheää ja rehevää kosteikkokasvillisuutta (kuva 1) pienen ja matalan järven rannalla. Illoistenjärvellä kuultiin yllättäen vain yksi kuteva viitasammakko 6.5.2022 ja sekin järven kaakkoisosassa (kartta 4). Paikalla äänteli myös rupikonnia sekä 6.5., 13.5. että 18.5. Järven itäpää on laajalti ruovikkorantainen. Eteläranta on luhtainen ja varjoinen. Siellä oli ensimmäisellä käyntikerralla vielä jäätä. Asutus keskittyy pohjoisrannalle. Järveen laskee idästä kaksi ojaa. Niistä pohjoisemman itäpäähän on äskettäin rakennettu jonkinlainen laskeutusallas. Illoistenjärvi laskee länsipäästään kahta leveää ja seisovavetistä ojaa pitkin Mustalahteen. Pohjoisemman ojan varrella kasvaa luhtaista koivikkoa. Eteläisempi oja alkaa pajuluhdasta ja ojan ranta vaihtuu koivu-tervaleppäluhdaksi. Oja on luhdan keskellä syvä allikko, jonka reunoilla kasvaa keltakurjenmiekkaa ja saroja.

Kuva 1. Illoistenjärven syksyistä rantaluhtaa.

Järven itäpäähän rajattiin havainnon perusteella viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka (kartta 4). On kuitenkin muistettava, että aiempia havaintoja on järven koillisrannalta ja sopivaa habitaattia on muuallakin.

Kartta 4. Viitasammakko Illoistenjärvellä.

Kuunteluajat (itäpää):

- 6.5.2022 klo 20.00-21.00 (+5 °C, heikkoa tuulta, selkeää)
- 13.5.2022 klo 22.00-23.00 (+6 °C, heikkoa tuulta, selkeää)
- 18.5.2022 klo 21.00-21.30 (+13 °C, heikkoa tuulta, puolipilvistä)

Kuunteluajat (eteläranta ja länsipää):

- 6.5.2022 klo 21.00-22.00 (+5 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kuunteluajat (pohjoisranta ja länsipää):

- 6.5.2022 klo 21.00-22.00 (+5 °C, heikkoa tuulta, selkeää)
- 13.5.2022 klo 22.40-0,15 (+6 °C, heikkoa tuulta, selkeää)
- 18.5.2022 klo 21.30-23.30 (+12 °C, heikkoa tuulta, puolipilvistä)
- 19.5.2022 klo 23.50-0.00 (koillisosa, +12 °C, heikkoa tuulta, pilvistä)

4.2 Muut kartoitetut kohteet

4. SORTTAMÄEN SAMMAKKOLAMPI

Kappelinrannan uimarannan takana on kausikostea, matala kosteikko (kartta 5, kuva 2). Paikalla on havaittu muutama ääntelevä viitasammakko keväällä 2017. Tässä kartoituksessa havaintoja ei saatu. Kesällä kuivuva kosteikko ei vaikuta viitasammakolle kovin sopivalta. Sammakkolammen lisäksi samalla kuunneltiin myös läheisiä ojia ja merenrannan ruovikkoa.

Kuva 2. Sorttimäen sammakkolampea.

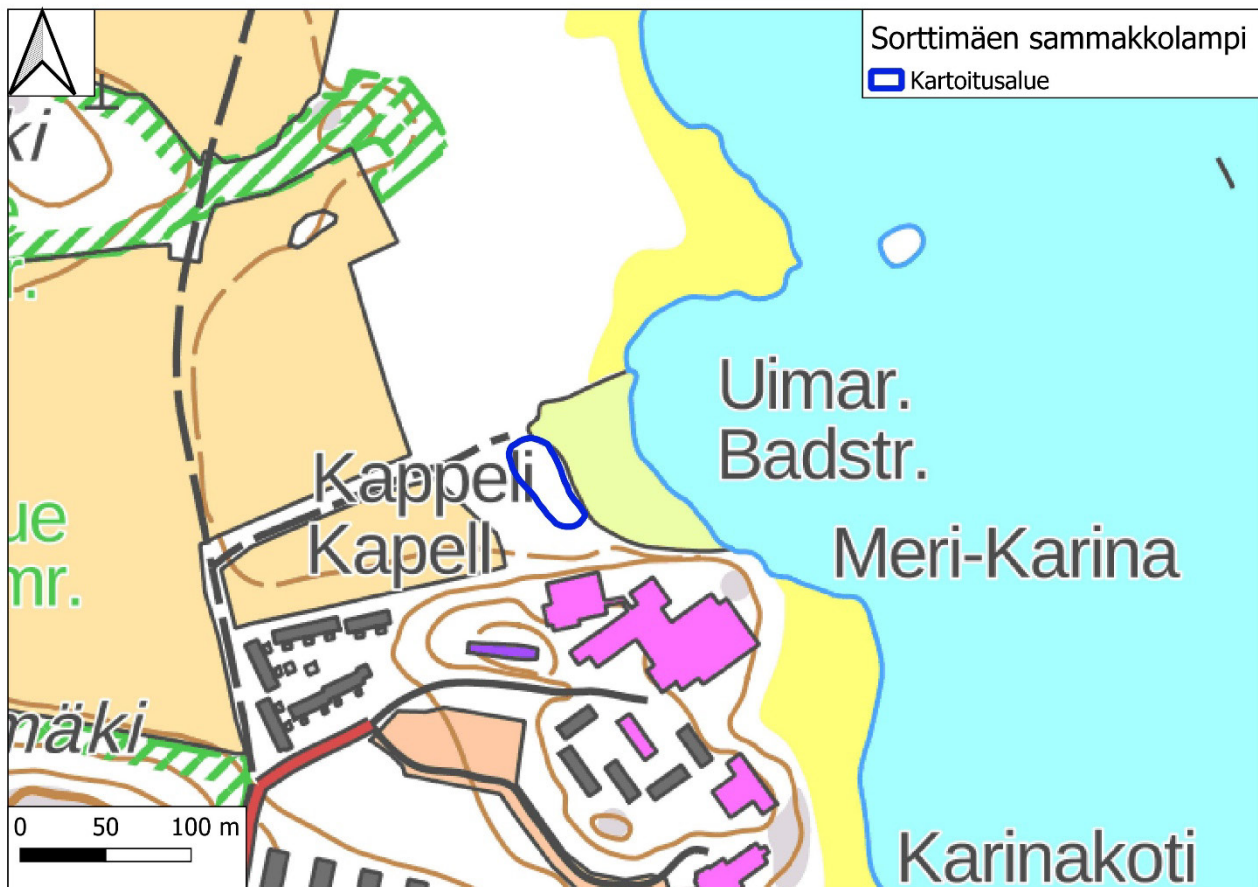
Kuunteluajat:

4.5.2022 klo 20.05-20.20 (+8 °C, heikkoa tuulta, ohutta yläpilveä)

6.5.2022 klo 19.20-19.40 (+16 °C, heikkoa tuulta selkeää)

11.5.2022 klo 21.00 (+8 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

19.5.2022 klo 23.20-23.35 (+12 °C, heikkoa tuulta, pilvistä)

Kartta 5. Sorttimäen sammakkolampi.

Kuva 3. Oja Honkaistentien varrella

5. MOIKOINEN, KILLIVUORI SE

Moikoisten Killivuorta kiertävän Honkaistentien laitaa kulkee hulevesioja, joka on tienlaidalla kapea, matala ja ruovikoitunut (kartta 6, kuva 3). Lähempänä rantaa oja laskee niitylle ollen edelleen matala. Ojan reunat on kaivettu jyrkiksi. Oja päättyy Pitkäsalmen rantaan tiheään ruovikkoon, jossa ei ole avovesilampareita. Viitasammakoita kuunneltiin myös merenrannan ruovikon laidoilla. Kohde ei vaikuta sopivalta viitasammakon kutupaikaksi.

Kuunteluajat:

11.5.2022 klo 19 (+9 °Cm heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 6. Moikoinen, Killivuori SE.

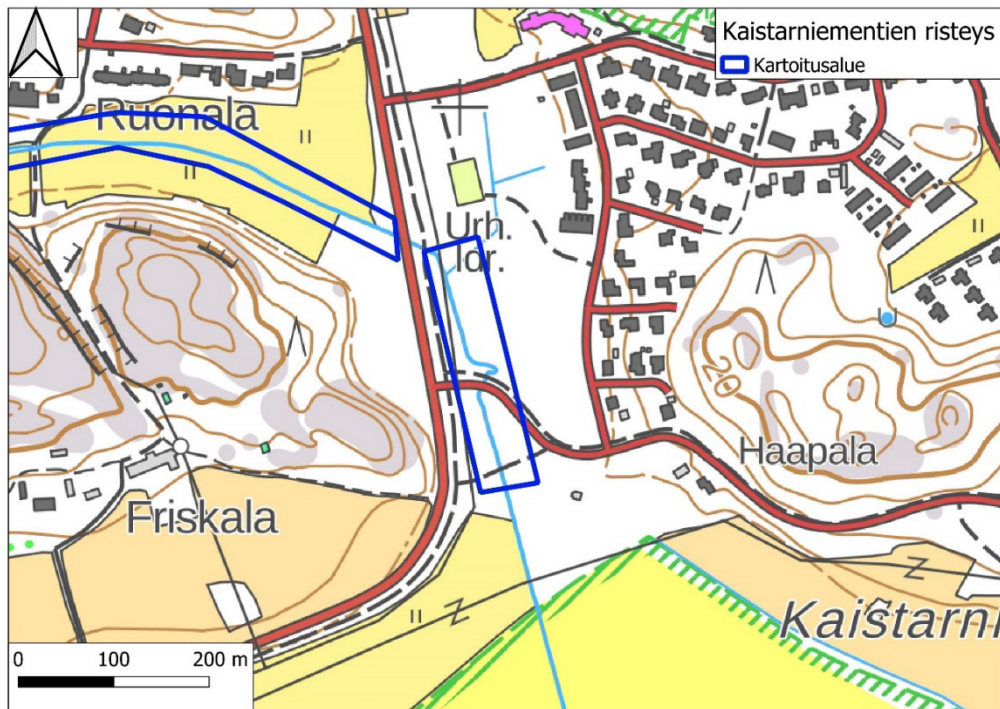
6. KAISTARNIEMENTIEN RISTEYS

Kaistarniementien risteyksen tuntumassa on pumppuasema, jonka takaa Kukkolasta tulevat leveät ojat laskevat Friskalanlahteen (kartta 7). Ojan reunat ovat luhtaisia (kuva 4) ja niillä kasvaa mm. osmankäämeä.

Kuunteluajat:

9.5.2022 klo 20.00-21.00 (+9 °C, heikkoa tuulta selkeää). Liikenteen melu häytti havainnointia.

14.5.2022 klo 20.30-20.40 (+12 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 7. Kaistarniementien risteys,

Kuva 4. Kaistarniementien risteyksen oja.

7. PAPINSAAREN SALMI, FRISKALANLAHDEN PUOLI

Papinsaaren ja Kaistarniemen välissä on kapea, todennäköisesti ruoppaamalla auki pidettävä, salmi (kartta 8). Tiheä ruovikko kasvaa suoraan avovedestä, eikä salmessa ole viitasammakolle sopivia kutupaikkoja.

Kuunteluajat:

13.5.2022 klo 19 (+12 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

14.5.2022 klo 21.10-21.25 (+12 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 8. Papinsaaren salmi, Friskalanlahden puoli.

8. KAISTARNIEMI, BT-MARINA

BT-Marinan telakka-alueen länsireunassa on leveät, melko rehevät ojat (kartta 9). Myös alueen etelälaidalla virtaa rehevä, mereen asti kaivettu oja, jonka laidoilla on paikoin tervaleppäluhtaa. Merenpuolella ojansuu ruovikoituu ja vaihettuu satama-alueen laidan matalaksi ruovikkorannaksi.

Kuunteluaika:

13.5.2022 klo 18.00-18.30 (+12 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 9. Kaistarniemi, BT-marina,

Kuva 5. Sommelo-Ruonalan ojat.

9. SOMMELO-RUONALAN OJAT

Laidunten poikki virtaavia levetä ja syviä ojia (kartta 10, kuva 5). Ojien kasvillisuus on paikoin rehevää. Niissä kasvaa mm. osmankäämeä ja länsipäässä varstasaraa.

Kuunteluajat:

Sommelo 9.5.2022 klo 22.00-23.00 (+5 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Ruonala 11.5.2022 klo 20.00-21.00 (+9 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

10. KUKOLAN OJAT

Kukolan alueen ojat (kartta 10) ovat kosteaan maastoon kaivettuja leveitä kuivatusoja. Ojien reunoilla kasvaa koivua ja pajutiheikköjä. Paikka vaikuttaa melko niukkaravinteiselta.

Kuunteluajat:

9.5.2022 klo 21.30-23.00 (+5 °C, heikkoa tuulta, selkeää, maa mättäiden alla vielä roudassa)

13.5.2022 klo 23.00-24.00 (+5 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kuva 6. Tammilehdon lampi.

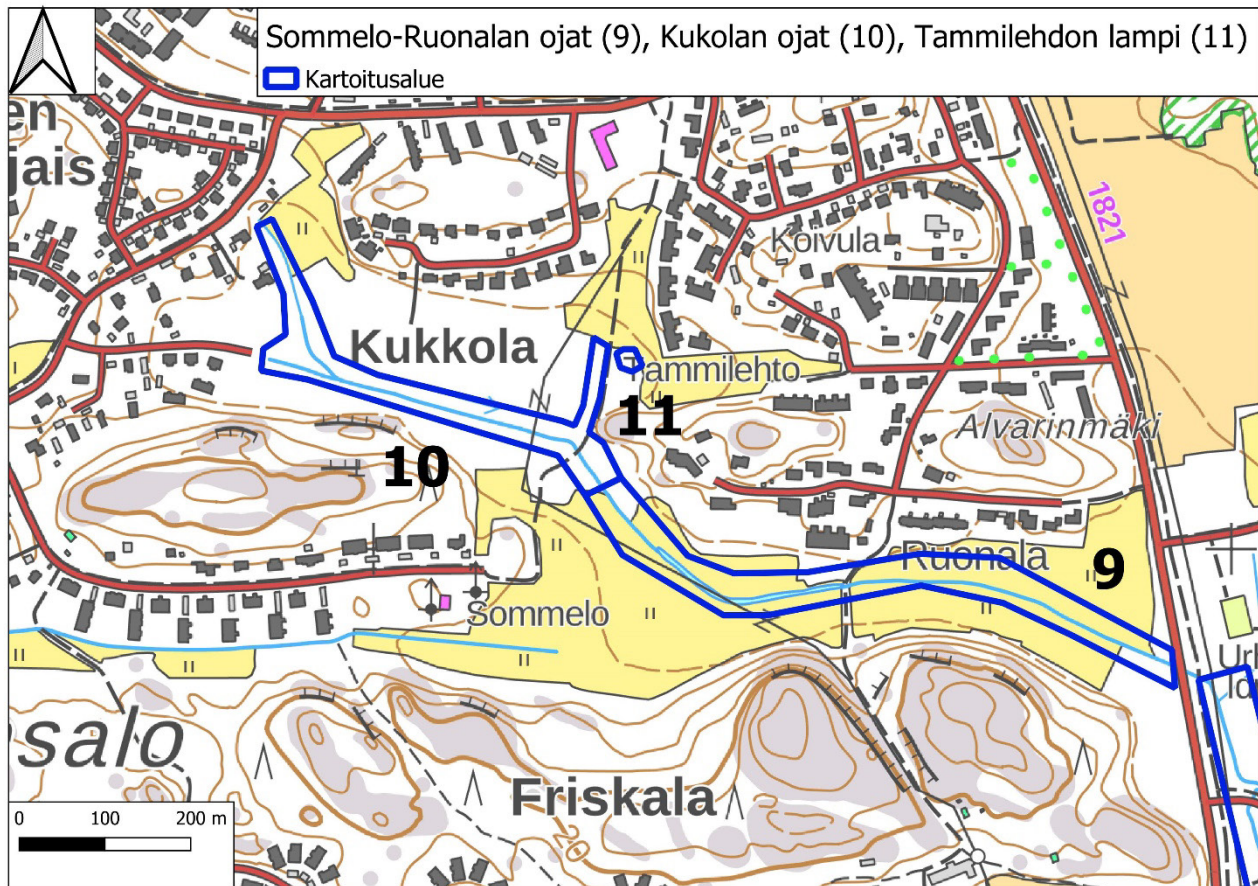
11. TAMMILEHDON LAMPI

Kaivettu lampi ulkoilualueen vieressä ja rivitalopihojen läheisyydessä (kartta 10, kuva 6). Ranta on heinittynyt. Rannalla on myös osmankäämikasvusto

Kuunteluajat:

9.5.2022 klo 23.00 (+8 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

13.5.2022 klo 23.00 (+5 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 10. Sommelon-Ruonalan ojat, Kukolan ojat ja Tammilehdon lampi.

12. HAARLAN KOULUN LAMPI JA OJAT

Haarlan koulun länsipuolella sijaitsee kaivettu puistolampi, joka on tiheän osmankäämikasvuston valtaama (kartta 11, kuva 7). Lampeen tulee vesiä pienestä ojasta Majamäen suunnasta ja lampi laskee Haarlanlahden suuntaan melko syvää ja jyrkkärantaista ojaa pitkin. Kohteelta ei ole viitasammakkohavaintoja, mutta lampi vaikuttaa melko sopivalta viitasammakon kutupaikaksi.

Kuunteluajat:

6.5.2022 klo 23.30-23.45 (+7 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

8.5.2022 klo 20.50-21.55 (+11 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

14.5.2022 klo 23.55-0.10 (+8 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 11. Haarlan koulun lampi ja ojat (12) ja Majamäen ojat (13).

Kuva 7. Haarlan koulun lampi syksyllä.

13. MAJAMÄEN OJAT

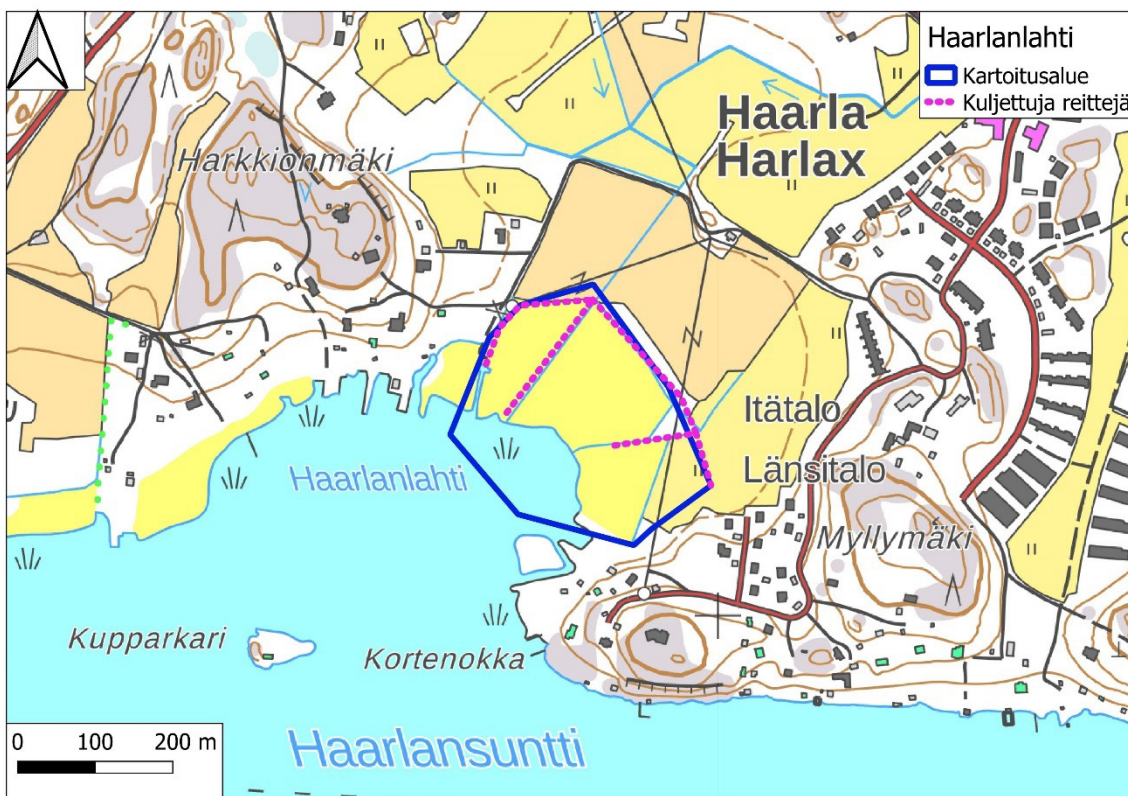
Majamäen peltoaukealla (kartta 11) sijaitsevan ojan itäisempi haara on hyvin kapea ja lähes kuiva, eikä siten sovellu viitasammakolle. Sen sijaan läntisempi haara on melko leveä ja ainakin keväällä runsasvetinen. Oja ei kuitenkaan vaikuta todennäköiseltä viitasammakon kutupaikalta.

Kuunteluaika:

8.5.2022 klo 20.15-20.50 (+11 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

14. HAARLANLAHTI

Haarlanlahdella (kartta 12) kuultiin keväällä 2007 muutamia kymmeniä äänteleviä viitasammakoita ja keväällä 2012 2-3 yksilöä (Turun kaupungin aineistot). Nyt viitasammakoita ei havaittu, mutta alue ei vaikuta juuri muuttuneen ja sopii siten lajille edelleen. Haarlanlahti on lounaaseen avautuva ruovikkoinen merenlahti. Lahteen koillisesta laskeva oja on yläpuolisen pellon kunnostusojituksesta johtuen ruostevetinen. Oja virtaa leveänä, ruovikoituneena väylänä kohti avovettä. Tämän ja lännempänä sijaitsevan ojan penkereitä pitkin on mahdollista päästä miltei avoveden reunaan asti.

Kartta 12. Haarlanlahti.

Kuunteluajat:

4.5.2022 klo 21.10-21.50 (+8 °C, heikkoa tuulta, ohutta yläpilveä)

11.5.2022 klo 22.00-23.00 (+7 °C, heikkoa tuulta, puolipilvistä)

13.5.2022 klo 20.00-21.00 (+10 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

18.5.2022 klo 21.30-23.15 (+9 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

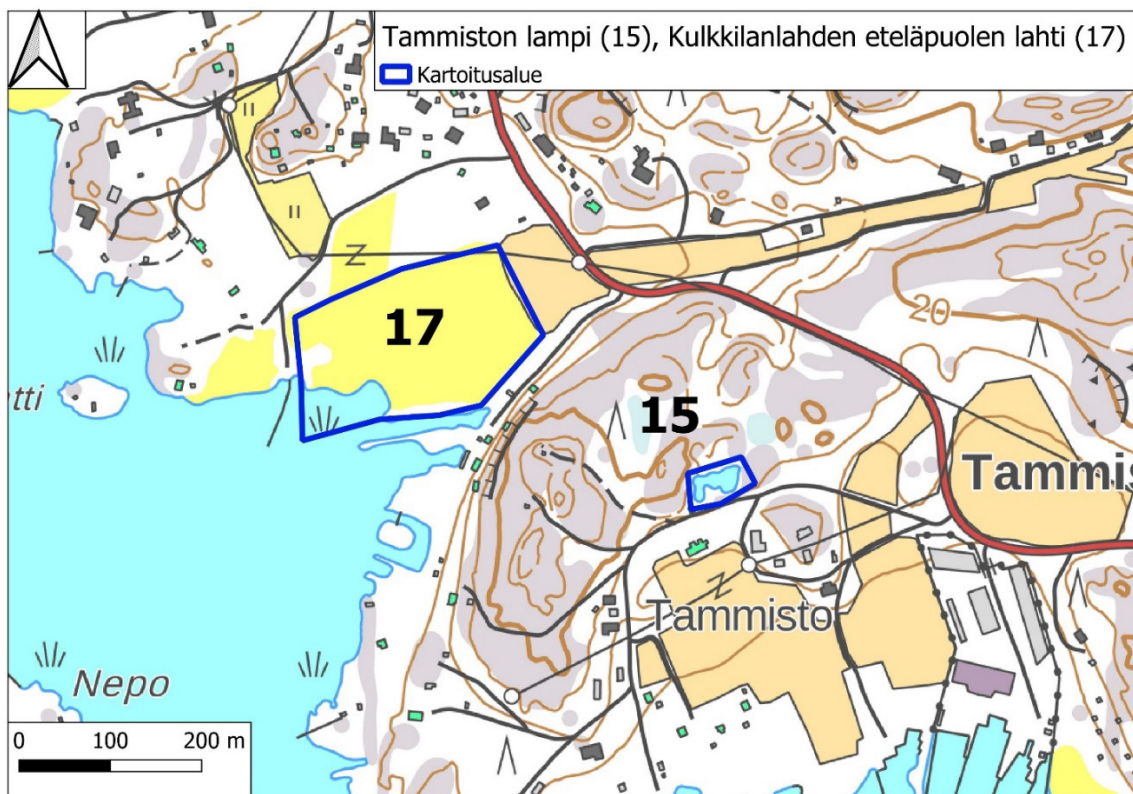
15. TAMMISTON LAMPI

Tammiston talon lähellä paikallistien reunassa sijaitsee pieni karu metsälampi (kartta 13), jossa kuti muutamia rupikonnia. Sen sijaan viitasammakolle lampi vaikuttaa liian karulta.

Kuunteluajat:

8.5.2022 klo 22.50-23.05 (+7 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

14.5.2022 klo 21.45-22.05 (+10 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

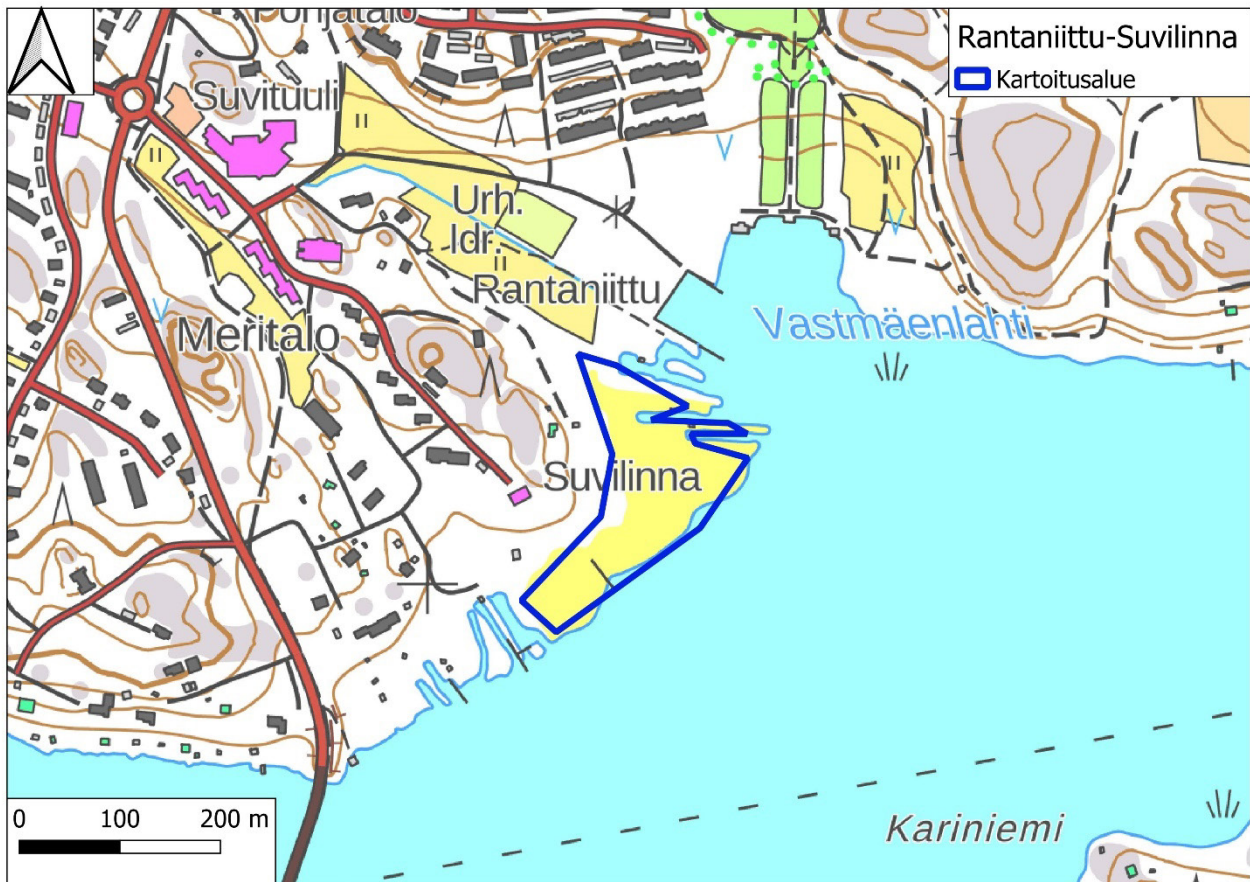
Kartta 13. Tammiston lampi (15) ja Kulkkilanlahden eteläpuolen lahti (17).

16. RANTANIITTU-SUVILINNA

Vastmäenlahden eteläpuolella on ruovikkoista rantaa (kartta 14). Ruovikko jatkuu kaikkialla melko tiiviinä avoveden reunaan, joten viitasammakolle sopivia kutupaikkoja ei oikein ole.

Kuuntelu-aika:

11.5.2022 klo 19.30-20.00 (+16 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 14. Rantaniittu-Suvinlinna.

17. KULKKILANLAHDEN ETELÄPUOLEN LAHTI

Kulkkilanlahden eteläpuolella sijaitsevalla merenlahdella (kartta 13) kasvaa tiivistä ruovikkoa, joka päättyy jyrkästi avoveteen. Ruovikon keskellä ei ole kunnollisia avovesilampareita ja alue soveltuu huonosti viitasammakon kutupaikaksi.

Kuuntelu-aika:

11.5.2022 klo 21.05-21.35 (+12 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

18. KULKKILANLAHTI

Kulkkilanlahti on tiiviisti ruovikoitunut mutta lahden länsiosassa ruovikkoa halkoo seisovavetinen oja (kartta 15). Vaikka viitasammakkohavaintoja ei olekaan, vaikuttaa ojan

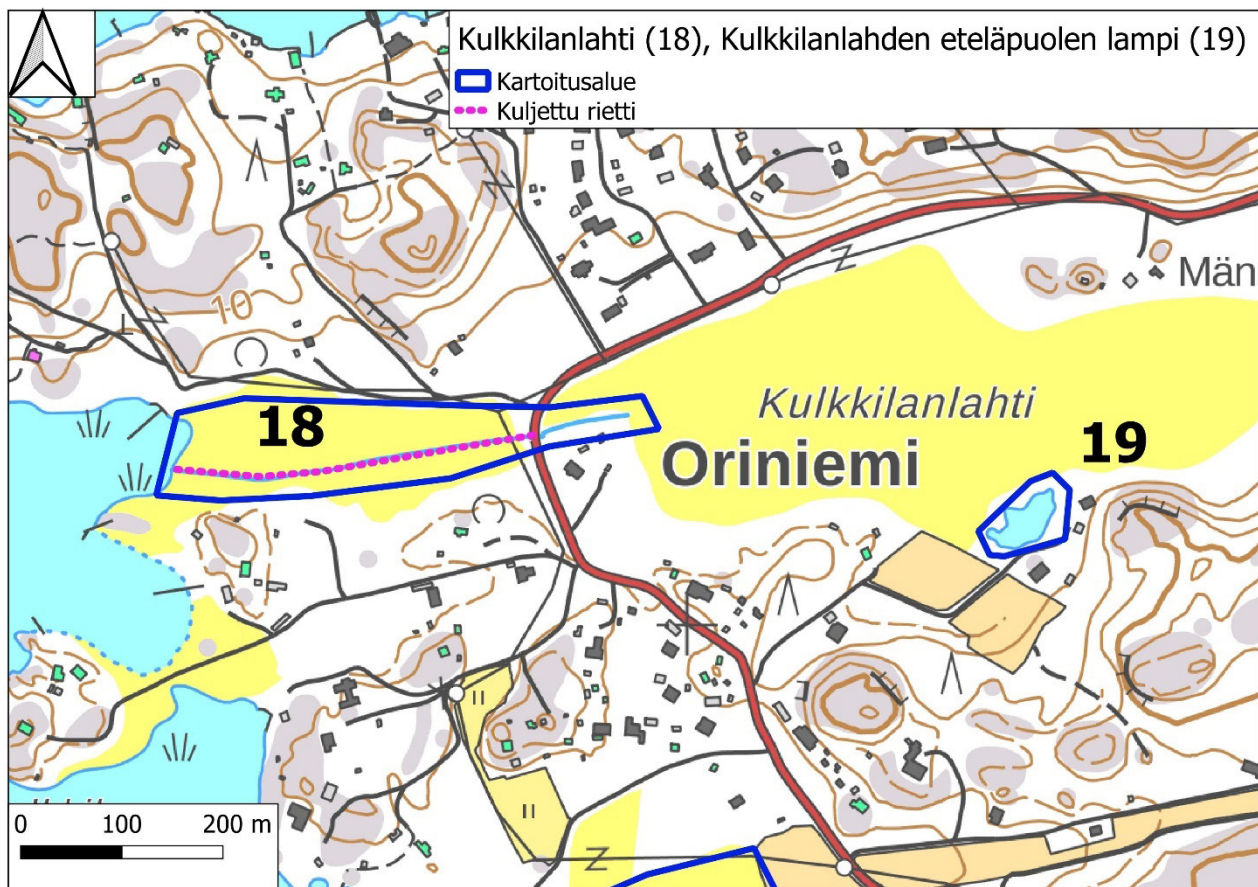
ympäristö potentiaaliselta viitasammakon kutupaikalta. Ojanpengertä pitkin pääsee liikkumaan lähes avoveden reunaan. Paikalla kuultiin rupikonnia.

Kuunteluajat:

5.5.2022 klo 21.50-22.50 (+10 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

13.5.2022 klo 19.40-20.35 (+15 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

14.5.2022 klo 22.15-22.50 (+10 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 15. Kulkkilanlahti (18) ja Kulkkilanlahden eteläpuolen lampi (19).

19. KULKKILANLAHDEN ETELÄPUOLEN LAMPI

Kulkkilanlahden ruovikon eteläreunaan on aivan pihapiirin tuntumaan kaivettu pieni lampi (kartta 15), jonka rannoilla kasvaa rehevää kosteikkokasvillisuutta. Paikka vaikuttaa hyvin sopivalta viitasammakolta, mutta lammessa kuultiin vain runsaasti kutevia rupikonnia.

Kuunteluajat:

5.5.2022 klo 22.30-22.50 (+8 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

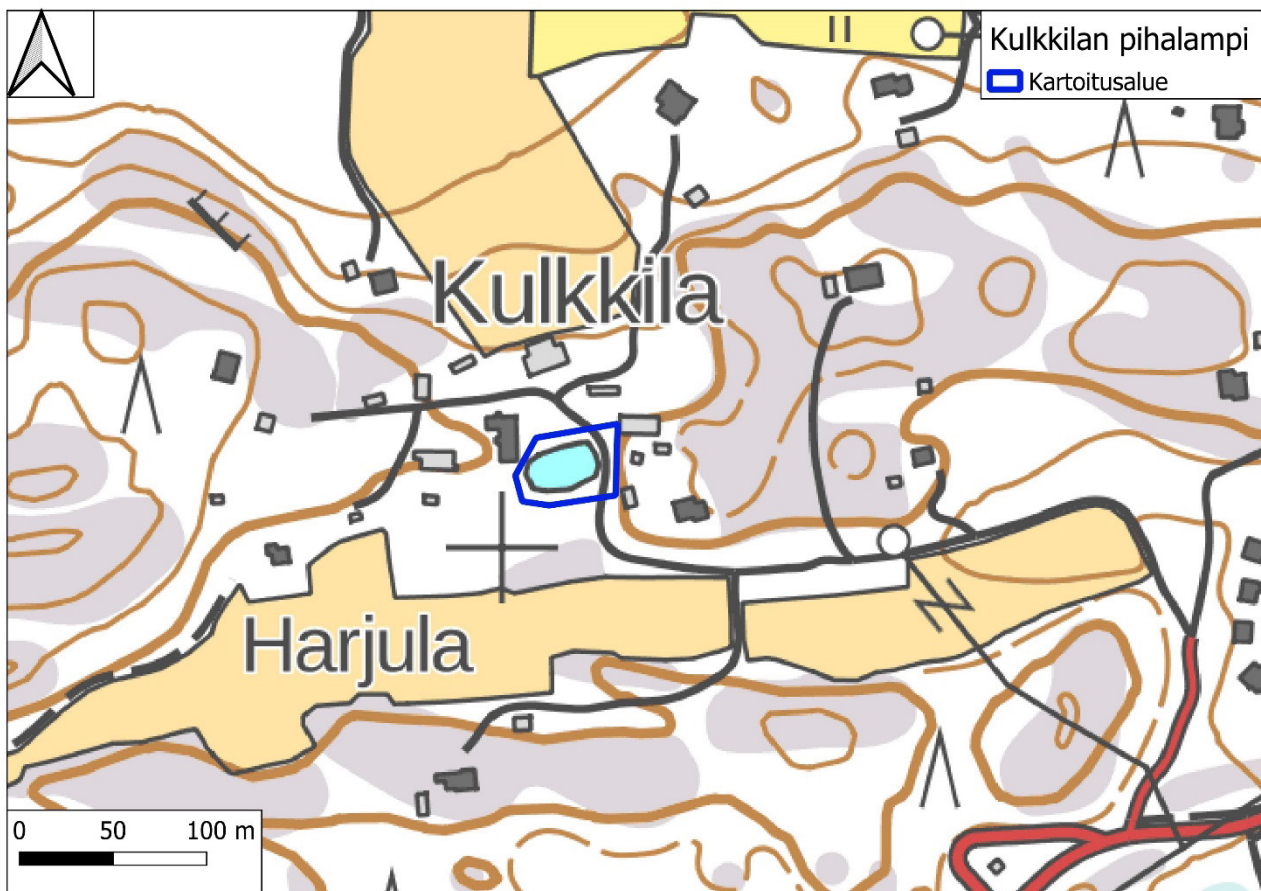
8.5.2022 klo 21.45-22.05 (+9 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

20. KULKKILAN PIHALAMPI

Kulkkilan pihapiirissä sijaitsee pieni kaivettu lampi (kartta 16), jonka rannoilla ei juuri ole ranta- tai vesikasvillisuutta, vaan hoidettu nurmikko ulottuu vesirajaan asti. Lampi ei vaikuta sopivalta viitasammakon kutupaikaksi.

Kuunteluaika:

11.5.2022 klo 20.40-20.50 (+10 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 16. Kulkkilan pihalampi.

21. MUSTALAHTI

Mustalahti on kapea, itä-ja pohjoisrannaltaan ruovikkoinen merenlahti (kartta 17, kuva 8). Illoistenjärven laskuojat päätyvät lahteen. Maantien itäpuolelle on kaivettu pieniä reheviä lampia, joiden rannoilla on kosteikkokasvillisuutta. Rupikonna kuti kohteella.

Kuunteluaikat:

9.5.2022 klo 19.00-20.00 (+9 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

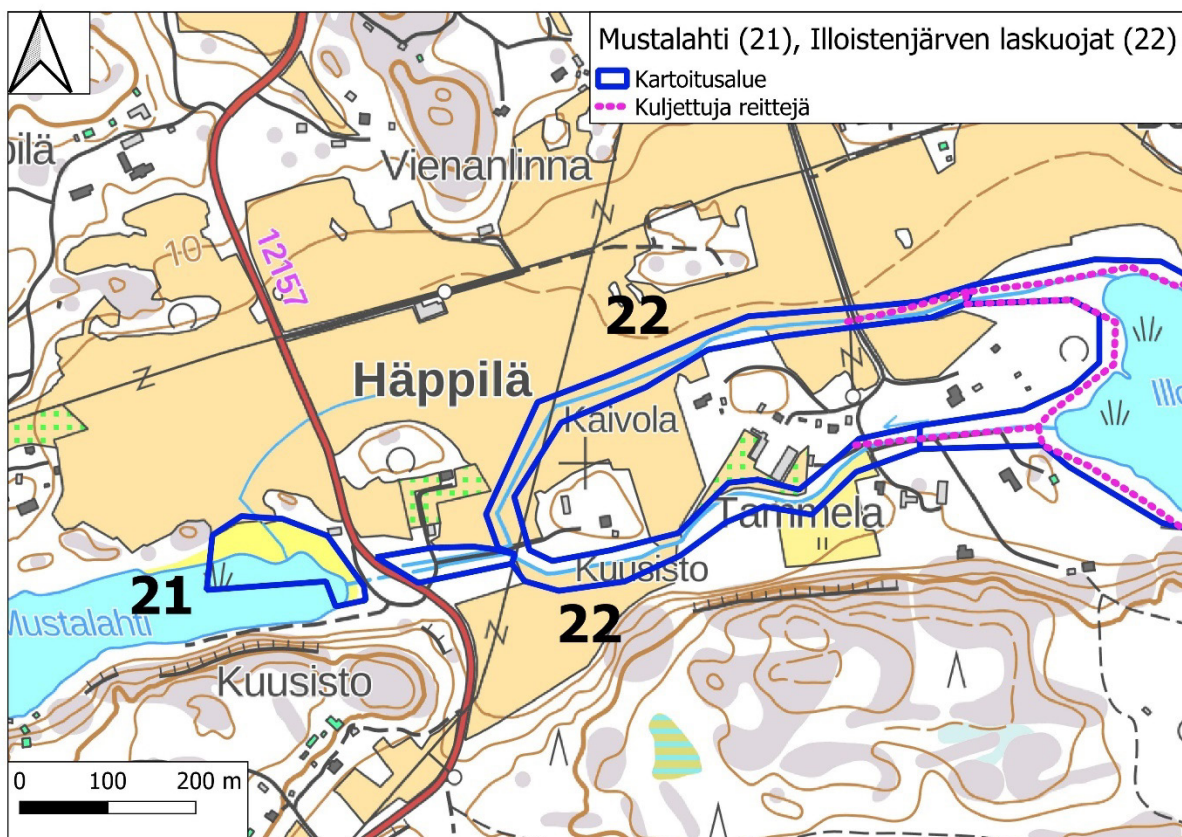
13.5.2022 klo 20.40-21.15 (+15 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

14.5.2022 klo 22.55-23.10 (+10 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

20.5.2022 klo 21.00-22.00 (+12 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kuva 8. Mustalahti.

Kartta 17. Mustalahti (21) ja Illoistenjärven laskuojat (22).

22. ILLOISTENJÄRVEN LASKUOJAT

Illoistenjärvi laskee Mustalahteen kahta leveää, pääosin peltojen keskellä virtaavaa valtaojaa pitkin (kartta 17). Ojat ovat hyväkuntoisia. Ne eivät vaikuta viitasammakolle sopivilta kutupaikoilta.

Kuunteluajat:

Eteläisempi oja: 6.5.2022 klo 21.00-22.00 (+5 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Pohjoisempi oja: 13.5.2022 klo 21.20-22.25 (+13 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

23. PIKISAAREN JA JÄNESSAAREN VÄLINEN RUOVIKKO

Pikisaaren ja Jänessaaren välisen lahden rannalla kasvaa tiheää ruovikkoa (kartta 18). Ruovikko rajoittuu melko suoraan avoveteen ja ruopattuihin veneväyliin, joten alue soveltuu huonosti viitasammakolle.

Kuuntelu aika:

8.5.2022 klo 22.20-22.30 (+7 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 18. Pikisaaren ja Jänessaaren välinen ruovikko.

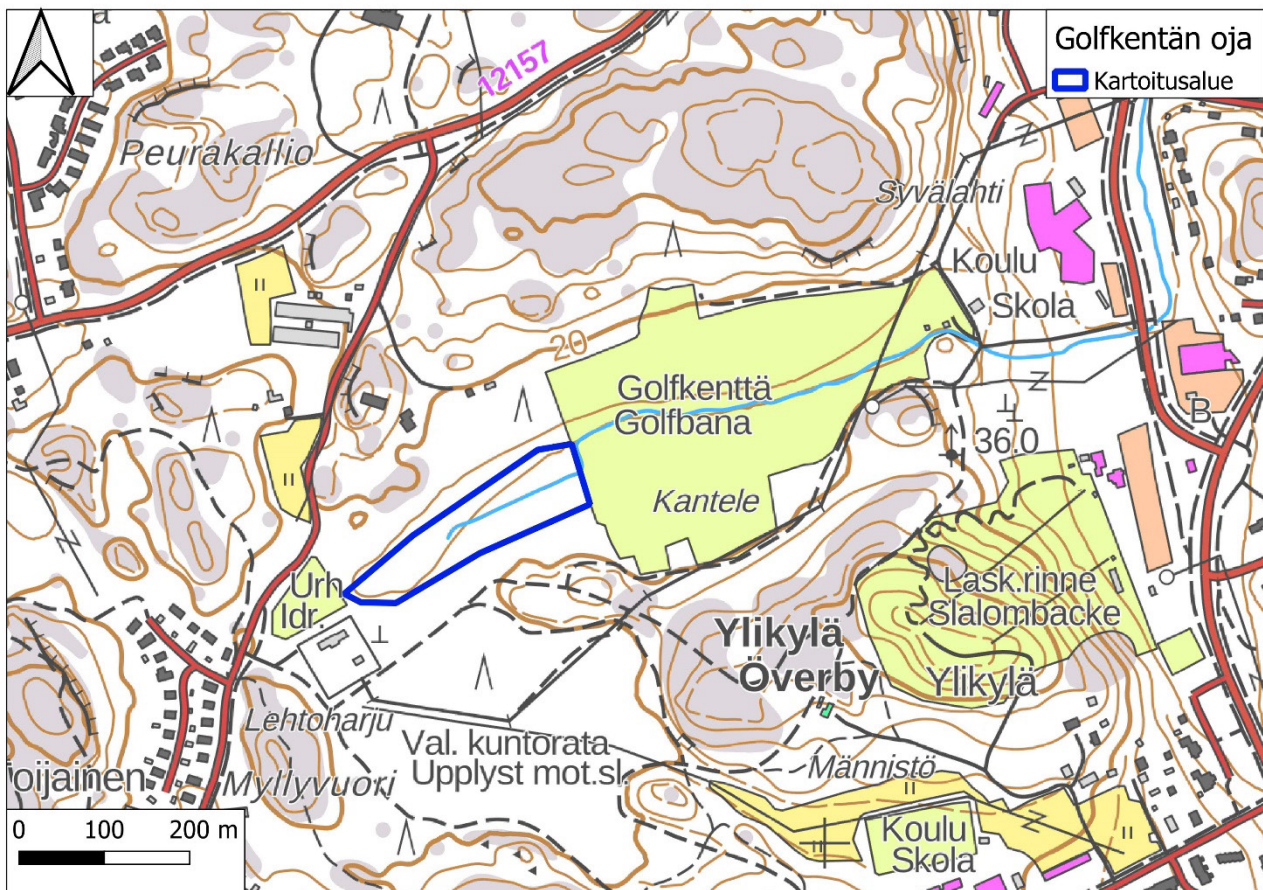
24. GOLFKENTÄN OJA

Golfkenttä ja sen länsipuolinen alue (kartta 19) on vanhojen ilmakuvien perusteella ollut peltoa, jonka keskellä on virrannut leveä uoma. Nykyisin kentän länsipuoli on jätetty metsittymään. Alueella risteilee pääuoman lisäksi useita leveitä, tummavetisiä kaivettuja uomia (kuva 9). Viitasammakkoja ei kuultu laajalla alueella suoritetusta havainnoinnista huolimatta. Alueelta on kuitenkin vuonna 2012 tehty havainto (Turun kaupungin aineistot) ja sopivia kutupaikkoja on yhä olemassa.

Kuunteluajat:

8.5.2022 klo 22.00-23.00 (+6 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

13.5.2022 klo 21.00-22.00 (+10 °C, heikkoa tuulta, selkeää)

Kartta 19. Golfkentän oja.

Kuva 9. Golfkentän oja.

5. TULOSTEN TARKASTELUA

Viitasammakkoja havaittiin yllättävän vähän. Olosuhteet olivat havainnoinnille suotuisat ja maastotyö ajoittui oikeaan kutuaikaan. Esimerkiksi Raisiolahdella kutu oli vilkasta sekä 8.5.2022 että 18.5.2022 (Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2022a) ja Vihdissä Enäjärven rantaluhdalla 12.5.2022 (Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2022b). Viitasammakkojen vähyys lienee siten todellista. Tosin joillakin ruovikkoisilla merenlahdilla veneen käytöstä olisi voinut olla hyötyä. Merkillepantavaa oli myös ruskosammakon niukkuus. Sen sijaan rupikonnaa kuultiin kuta kuinkin kaikilla lajille hyvin sopivilla paikoilla. Eräs mahdollinen selitys viitasammakkojen niukkuudelle voisi olla sopivien kutupaikkojen umpeenkasvu ajan myötä. Toisaalta on syytä muistaa kudun oikullisuus. Onkin mahdollista, että monet aiemmin havaitut kutupaikat ovat edelleen käytössä. Viitasammakon esiintymistä tulee siten selvittää esimerkiksi asemakaavahankkeissa mahdollisilla kutupaikoilla.

6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Jokinen, M. 2012. Viitasammakko *Rana arvalis* Nilsson, 1842. Esiselvitys, Syke. 57 s.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2022a. E18 Turun kehätien parantaminen välillä Naantali-Raisio: luontoselvitykset vuonna 2022. 33 s.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2022b. Kuikon alueen luontoselvitys. 37 s.

Saarikivi, J. 2017. Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 90-96. Suomen ympäristö 1/2017.